

Olena Lemishko,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Finance Department, Finance
Department, National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv
e-mail: elena.lemishko@gmail.com

Tatyana Solomatina,

Doctor of Economic, Associate Professor,
Professor of Department of Finance and Banking,
Volodymyr Dahl East Ukrainian National University,
Ukraine, Kyiv
e-mail: t.solomatina@i.ua

УДК 657:658

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10528589>

МАЛЯРЧУК І. І., СТЕЦІВ Л. П.,
ХОЛЯВКА В. Я., ПРОЦАЙЛО М. М.

Інтегрована звітність як дієвий інструмент управління підприємством

Предметом дослідження є інтегрована звітність як інструмент управління підприємством.

Мета дослідження – узагальнення теоретично-методологічних основ формування інтегрованої звітності як дієвого інструмента управління підприємством.

Методологія проведення роботи. Для вирішення поставлених задач були використані: діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу; метод порівняння; метод узагальнення даних.

Результати роботи: узагальнено передумови запровадження інтегрованої звітності з метою підвищення ефективності інформаційного забезпечення менеджменту підприємства. На основі порівняння фінансової та інтегрованої звітності виокремлено переваги останньої. Охарактеризовано концептуальну основу інтегрованої звітності та її основні елементи, виділено базові основи формування фінансових і нефінансових показників, які можуть бути використані вітчизняними підприємствами. Акцентовано увагу на проблемних моментах практичного застосування інтегрованої звітності у процесі прийняття управлінських рішень.

Висновки. Обґрунтовано необхідність запровадження інтегрованої звітності як дієвого інструмента інформаційного забезпечення для прийняття ефективних управлінських рішень як на поточний період, так і на довгострокову перспективу. Встановлено, що звіт по управлінню разом з фінансовою звітністю є проявом інтегрованої звітності, оскільки передбачає розкриття фінансової й нефінансової інформації, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства, основні ризики й невизначеності його діяльності. Доведено, що сучасні умови економічного розвитку вимагають оновлення методичних підходів до формування інтегрованої інформації та її використання менеджментом підприємства, зокрема, в частині ув'язки фінансових та нефінансових показників, визначення джерел отримання інформації та перевірки її на повноту й достовірність.

Ключові слова: інтегрована звітність, фінансова звітність, корпоративна звітність, управлінські рішення, показники звітності, Міжнародний стандарт інтегрованої звітності, концепція інтегрованої звітності.

MALIARCHUK I. I., STETSIV L. P.,
KHOLYAVKA V. Y., PROTSAYLO M. M.

Integrated reporting as an effective management tool for enterprises

The subject of the research is integrated reporting as a tool for enterprises management. The aim of the study is to consolidate the theoretical and methodological basis of integrated reporting development as an effective management tool for enterprises.

Methodology: The research employed dialectical methods of scientific cognition, analysis and synthesis, comparison method, and data generalization method.

Results: The study summarized the prerequisites for implementing integrated reporting to

enhance the efficiency of information support for enterprise management. By comparing financial and integrated reporting, the advantages of the latter have been highlighted. The conceptual basis of integrated reporting and its key elements have been characterized, and the fundamental principles of generating financial and non-financial indicators for domestic enterprises have been identified. Attention has been focused on problematic aspects of practical application of integrated reporting in the decision-making process.

Conclusions: *The necessity of implementing integrated reporting as an effective tool for information support to make management decisions for both the current period and the long term has been substantiated. It was established that a management report, along with financial statements, is a manifestation of integrated reporting, as it involves disclosing financial and non-financial information characterizing the state and prospects of enterprise development, as well as its main risks and uncertainties. The study proved that modern economic conditions require updating of methodological approaches to the formation and use of integrated information by enterprise management, particularly in terms of linking financial and non-financial indicators, determining sources of information, and verifying its completeness and reliability.*

Keywords: *integrated reporting, financial reporting, corporate reporting, management decisions, reporting indicators, International Integrated Reporting Standard, integrated reporting concept.*

Постановка проблеми. Процес інтеграції України у світовий економічний простір створює необхідність зміни моделей інтеграційного мислення та підвищення підприємницької гнучкості. Особливої актуальності в контексті цього набуває питання формування інформаційного забезпечення для прийняття ефективних управлінських рішень як на поточний період, так і на довгострокову перспективу.

Донедавна вважалося, що фінансова звітність підприємства – найбільш інформативний інструмент, який здатний задовольнити потреби усіх зацікавлених сторін, оскільки надає повну, неупереджену та достовірну інформацію про фінансовий стан і результати функціонування підприємства, виступає надійним джерелом аналітичних висновків щодо визначення економічного потенціалу та стратегії розвитку підприємства. Зміна інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів звітності, вимога до прозорості компаній спричинили виникнення нового підходу до формування корпоративної звітності у міжнародній та вітчизняній практиці. За таких умов саме інтегрована звітність, яка охоплює показники традиційної фінансової звітності, нефінансову та управлінську інформацію, враховує соціальну, економічну та екологічну відповідальність, може стати дієвим інструментом управління підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання змісту та формування інтегрованої звітності знайшли відображення в наукових працях таких українських вчених, як П.Й. Атамас, К.В. Безверхий, І. Белова, А.В. Должук, Л.В. Іванченкова, В.М.

Костюченко, С.О. Левицька, Т.О. Мулик, Н.М. Свічкарь, Н. Семенишена, Ю. Серпенінова, Л.Б. Скляр, Г.О. Ткачук, В.В. Томчук, В.В. Ясишена та інших. У своїх дослідженнях науковці обґрунтовують теоретичний базис інтегрованої звітності, необхідність її формування, вивчають методичні підходи міжнародних організацій до її складання, характеризують різні варіанти моделей інтегрованої звітності та можливість їх застосування у практиці вітчизняних суб'єктів господарювання.

Не применшуючи вагомості існуючих результатів досліджень вітчизняних науковців, прослідковується недостатня теоретична й методологічна розробленість питань, пов'язаних із формуванням цілісної концепції інтегрованої звітності, сфокусованої навколо бізнес-моделі, стратегічних завдань та корпоративного управління підприємства.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є розвиток теорії та методології формування інтегрованої звітності як дієвого інструмента управління вітчизняним підприємством.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом спостерігається підвищена увага до запровадження у практичну діяльність суб'єктів господарювання інтегрованої звітності як одного з перспективних напрямів трансформації корпоративної звітності. На сьогодні традиційна фінансова звітність не в повній мірі вирішує поставлені перед нею завдання або створює помилкове, недостовірне враження про підприємство. Тому саме від інтегрованої звітності очікують більш повного розкриття інформації про процес створення цінності підприємства протягом різних часових

періодів за рахунок впливу внутрішніх і зовнішніх факторів з метою прийняття відповідних управлінських рішень.

Можна виділити такі основні передумови формування інтегрованої звітності [4, 16]:

1) виникнення потреби у наданні фінансової та нефінансової інформації зацікавленим сторонам з метою забезпечення прозорості діяльності підприємства; така потреба найчастіше виникає в учасників фінансових ринків щодо впливу бізнес-моделі підприємства на створення додаткової вартості у майбутньому, а також з метою забезпечення більш ефективного й продуктивного розподілу капіталу;

2) невідповідність сучасним вимогам традиційної корпоративної звітності за показниками діяльності у зв'язку з історичною оцінкою вартості підприємства, яка не враховує фактори, які впливають на здатність підприємства створювати цінність з часом;

3) надання достовірної інформації інвесторам, партнерам, менеджерам для оцінки бізнесу підприємства й аналізу впливу на різні види капіталу;

4) необхідність розкриття інформації щодо напрямів стратегії сталого розвитку підприємства та прийняття рішень, спрямованих на створення вартості в коротко-, середньо- і довгостроковій перспективі.

У світовій практиці перші інтегровані звіти з'явилися після 2000 року, коли було оприлюднено першу версію стандарту Глобальної ініціативи звітності (GRI) з формування звітності зі сталого розвитку, де було сформовано методологічні рекомендації до процесу підготовки інтегрованої звітності.

Розвиток концепції інтегрованої звітності, її формалізації та глобальне визнання припадає на період 2010 – 2013 рр. У 2010 році було створено Міжнародний комітет з інтегрованої звітності (IIRC), у наступному році – Раду з розробки облікових стандартів зі стійкого розвитку (SASB). Пізніше, у 2013 році, Міжнародним комітетом з інтегрованої звітності представлено Міжнародний стандарт інтегрованої звітності (IR). Саме виникнення у міжнародному просторі цих організацій обумовило нормативне визнання інтегрованої звітності та її концепції в обліковому середовищі та менеджменті. Водночас трансформація концепції інтегрованої звітності від її часткового використання і до широкого застосування, створення необхідних інституційних механізмів використання інтегрованої звітності для

підвищення конкурентних переваг компаній в умовах сталого розвитку тривають дотепер [11].

На сьогодні не існує єдиного наукового підходу до трактування інтегрованої звітності українськими вченими.

На думку Томчука В.В., «інтегровану звітність слід розглядати як нову парадигму корпоративної звітності, основною метою якої є надання зовнішнім користувачам комплексного уявлення про ключові фактори створення вартості на даний момент і в майбутньому на основі подання набору фінансових і нефінансових показників» [13]. Науковець вважає, що інтегрована звітність – це спосіб більш стійкого уявлення про «здоров'я» бізнесу, оскільки відповідно до стандартів ділової етики вона сфокусована на прозорості і надає можливість суб'єкту господарювання показати виконання своїх зобов'язань щодо захисту навколишнього середовища, соціальних питань і трудових ресурсів.

Безверхий К.В., узагальнивши результати більш як шістдесяти наукових праць вітчизняних вчених-економістів, виокремив такі підходи до трактування поняття «інтегрована звітність» [1]:

- інструментарій подання результатів діяльності підприємства;
- корпоративна звітність;
- дієвий інструмент налагодження діалогу і взаєморозуміння між компаніями і зовнішнім співтовариством;
- звітність, яка формується на принципах сталого розвитку та має стратегічний напрям розвитку компанії;
- звітність, яка об'єднує фінансові та нефінансові показники в єдиний чіткий формат;
- інформація, що сприяє створенню вартості (капіталу) в періоді;
- нова парадигма (концепція) звітності.

Вчений зазначає, що найбільш поширеними підходами є ідентифікація інтегрованої звітності як звітності, що об'єднує фінансові та нефінансові показники в єдиний чіткий формат, а також як інформації, що сприяє створенню вартості (капіталу) в періоді. Це дозволило Безверхову К.В. сформулювати своє визначення інтегрованої звітності: «це звітність, яка ґрунтується на Міжнародних основах інтегрованої звітності та включає сукупність фінансових базових та розрахункових показників, а також нефінансових показників, які надаються на запит бухгалтер-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

терської служби іншими структурними підрозділами підприємства, і розкриває інформацію про створення вартості для ефективного управління капіталом (людським, природним, соціальним, інтелектуальним, промисловим, фінансовим тощо) в короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періодах» [2].

Міжнародний стандарт інтегрованої звітності (IR) трактує інтегровану звітність як процес, заснований на інтегрованому мисленні, внаслідок якого створюється періодичний інтегрований звіт організації про створення вартості протягом довгого часу і пов'язані з ним документи, які стосуються аспектів створення вартості [17].

Розглянемо основні відмінності інтегрованої та фінансової звітності (табл. 1).

Інтегрована звітність здатна забезпечити менеджмент підприємства необхідною інформацією для управління усіма видами капіталу, тому має переваги практично за всіма вказаними у таблиці 1 критеріями. Окрім цього, існують й інші характерні особливості, які відображають переваги інтегрованої звітності порівняно з іншими формами звітування: ефективніше управління ризиками; вищий рівень довіри у відносинах із зацікавленими сторонами; краще розуміння

працівниками бізнес-моделі та стратегії компанії; підвищена обізнаність щодо сталого розвитку; гнучкість за рахунок надання підприємствами інформації, яку вони вважають суттєвою; максимізація конкурентних переваг; краща взаємодія зі стейкхолдерами; можливість більш адекватної оцінки вартості підприємства і результатів його діяльності; більш ефективне управління капіталом; розширення часових меж, збільшення довіри та відкритості інформації, і, як наслідок, – підвищення іміджу і рівня прозорості компанії; більша інформованість про сталий розвиток компанії; використання нових прогресивних технологій для забезпечення публічного доступу та детального розкриття інформації [3, 12].

Отже, запровадження інтегрованої звітності дозволить вчасно отримувати достовірну інформацію про переваги та ймовірні ризики бізнесу, його реальну вартість, формувати уявлення про стратегію розвитку підприємства, виявляти нові нефінансові ресурси підвищення ефективності та забезпечення конкурентоспроможності [12]. В контексті цього головним завданням інтегрованої звітності є об'єднання та стандартизація різних форм нефінансової звітності, інтеграція фінансових і нефінансових показників діяльності

Таблиця 1. Основні відмінності інтегрованої та фінансової звітності

Критерії порівняння	Інтегрована звітність	Фінансова звітність
Об'єкт вивчення	Усі види капіталу (фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, природний, соціально-репутаційний)	Фінансовий капітал
Вартість об'єкта	Ринкова	Балансова
Розкриття інформації	Високий рівень прозорості та об'єктивності даних	Обмежене
Інформаційні джерела	Дані фінансового й управлінського обліку, додаткова інформація з питань екологічної та соціальної діяльності підприємства	Дані фінансового обліку
Адаптивність	Можливість врахування індивідуальних особливостей	Обмежена правилами
Структура	Системна, що забезпечує менеджмент різноманітними потоками інформації	Обмежена правилами
Фокус	Орієнтація на стратегічний взаємозв'язок минулого й майбутнього з урахуванням стратегічних цілей підприємства	Історична, ретроспективна, орієнтована на минулі показники результатів діяльності та фінансові ризики
Ризики, економічна безпека	Визнання ризику (політичного, фінансового, виробничого, комерційного та інших видів)	Обмежена кількість обов'язкових показників
Підхід	Процесний	Функціональний
Часові обмеження	Короткострокова, середньострокова, довгострокова перспектива	Короткострокова перспектива
Форма подання	Нерегламентована на державному рівні	Регламентована на державному рівні

Джерело: сформовано за матеріалами [6, 12, 13]

підприємств, ефективний підхід до корпоративної звітності [4].

У світовій практиці інтегрована звітність розглядається як основний вид корпоративної звітності. За твердженням Міжнародного комітету з інтегрованої звітності (IIRC), ефективний і продуктивний розподіл капіталу, фінансова стабільність і сталий розвиток – наслідок розвитку інтегрованого мислення і звітності.

У таблиці 2 наведений перелік основних концептуальних компонентів інтегрованої звітності, визначені Міжнародним стандарт інтегрованої звітності, та їх змістове наповнення.

Інтегрований звіт повинен враховувати специфіку функціонування кожного суб'єкта господарювання, його облікову політику, базуватися на рішеннях управлінського персоналу. Водночас у ньому мають бути розкриті усі основні елементи, передбачені Міжнародним стандартом інтегрованої звітності, які є і взаємопов'язаними між собою, і взаємовиключними (табл. 3).

Інтегрована звітність вітчизняних суб'єктів господарювання має на меті об'єднати фінансову інфор-

мацію, сформовану за Міжнародними стандартами фінансової звітності й Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, та нефінансову інформацію з галузі сталого розвитку, рекомендовану Глобальною ініціативою звітності (GRI).

Формування фінансових показників в інтегрованій звітності базується на трьох концепціях [10]:

1) концепції справедливої вартості, яка передбачає надання користувачам інформації про фінансовий стан та результати діяльності суб'єкта господарювання, виходячи з реальної вартості елементів фінансової звітності;

2) концепції пріоритету економічного змісту над правовою формою, відповідно до якої досягається більш достовірне відображення елементів звітності;

3) концепції прозорості, яка дозволяє розкривати всі істотні моменти діяльності суб'єкта господарювання.

Щодо нефінансових показників, то у міжнародній практиці виділяють три їх групи, які можуть бути застосовані вітчизняними підприємствами [6]:

– відносини з клієнтами: кількість клієнтів; частка ринку; середній оборот на клієнта; середній

Таблиця 2. Концепція інтегрованої звітності підприємства

Компоненти	Зміст
Фундаментальна концепція звітності	
Створення вартості для підприємства й стейкхолдерів	Створення додаткової вартості протягом довгострокового періоду для підприємства й зацікавлених осіб, забезпечення окупності інвестицій
Капітал	Запас вартості капіталу (фінансового, промислового, інтелектуального, людського, соціально-репутаційного та природнього), який змінюється чи трансформується у процесі діяльності підприємства
Бізнес-модель	Система трансформації ресурсів у готовий продукт та результати діяльності, створення вартості протягом коротко-, середньо- та довгострокового періодів
Принципи, за якими повинна викладатись інформація в інтегрованих звітах	
Стратегічний фокус та орієнтація на майбутнє	Надання інформації про стратегію підприємства і його здатність створювати додаткову вартість у коротко-, середньо- та довгострокових періодах з використанням різних видів капіталу
Логічність викладення інформації	Логічний виклад моделі створення додаткової вартості підприємством, демонстрація взаємозв'язків та залежностей між різними компонентами
Відповідність вимогам груп впливу	Розкриття стану взаємодії підприємства з його ключовими групами впливу (зацікавленими сторонами), демонстрація підприємством розуміння й відповідності дійсним потребам, інтересам та очікуванням таких груп
Суттєвість і стислість	Надання короткої інформації про суттєві моменти (фактори, ризики) у діяльності підприємства, які істотно впливають на здатність підприємства створювати додаткову вартість у коротко-, середньо- та довгострокових періодах
Повнота і достовірність	Викладення у збалансований спосіб і без грубих помилок усіх важливих питань
Порівнюваність	Подання інформації у спосіб, що забезпечить можливість її порівняння за різні часові періоди та дозволить здійснювати спостереження за еволюцією моделі створення додаткової вартості підприємства

Джерело: сформовано за матеріалами [5, 9, 10, 14]

Таблиця 3. Основі елементи інтегрованого звіту

Елемент	Опис елемента
Короткий опис підприємства та зовнішнього середовища	Місія, операційна структура, цінності, основна діяльність, частка ринку, конкуренція тощо
Управління	Структура управління підприємства, її здатність створювати вартість у коротко-, середньо- й довгостроковій перспективах
Бізнес-модель	Основні елементи бізнес-моделі (сегменти, пов'язані сторони, ресурси, бізнес-процеси, продукти і послуги, результати)
Ризики та можливості	Результати діяльності, джерела ризиків і можливостей, ступінь ймовірності їх настання, способи мінімізації ризиків й створення цінності за рахунок реалізації ключових можливостей
Стратегія і розподіл ресурсів	Коротко-, середньо- й довгострокові цілі підприємства, стратегія їх досягнення
Результати діяльності	Якісна й кількісна інформація про досягнення стратегічних цілей й ефективності використання капіталу
Перспективи на майбутнє	Пріоритети в середньо- й довгостроковому розвитку підприємства, проблеми й невизначеності у досягненні стратегічних цілей та їх вплив на бізнес-модель підприємства та майбутню діяльність
Основні принципи презентації	Визначення питань, які розкриваються в інтегрованому звіті, і способів їх кількісної та якісної оцінки

Джерело: сформовано за матеріалами [5, 9, 10, 14]

час, затрачений на обслуговування клієнта; індекс лояльності клієнтів; індекс задоволеності клієнтів;

- внутрішні бізнес-процеси: своєчасна доставка, ріст продуктивності, рівень адміністративних витрат, час підготовки виробництва, вартість адміністративних помилок, прямі контакти з клієнтами;

- можливості навчання і розвитку персоналу: плинність кадрів, час на навчання, середній час відсутності, річні витрати на навчання однієї людини, індекс задоволення працівників.

Завдяки нефінансовим показникам, що наводяться в інтегрованій звітності, створюються умови для більш ширшої перспективи аналізу діяльності підприємства, зростання довіри до підприємства, підвищення обізнаності щодо питань стійкого розвитку в межах підприємства тощо.

З 2018 року в Україні запроваджено звіт про управління, який разом з фінансовою звітністю є проявом інтегрованої звітності. Він базується на міжнародних принципах, зокрема, передбачає розкриття фінансової й нефінансової інформації, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства, основні ризики й невизначеності його діяльності. Цей звіт зобов'язані формувати великі й середні підприємства, при цьому останні мають право не включати до звіту нефінансову інформацію.

Звіт про управління призначений для задоволення інформаційних потреб дійсних та/чи потенційних інвесторів і кредиторів. Чинним вітчизняним законодавством рекомендовано розкривати в ньому інформацію за такими напрямками: органі-

заційні структура та опис діяльності підприємства; результати діяльності; ліквідність та зобов'язання; екологічні аспекти; соціальні аспекти та кадрова політика; ризики; дослідження та інновації; фінансові інвестиції; перспективи розвитку; корпоративне управління [8]. Таким чином, звіт про управління дозволяє виокремити стратегічні показники для оцінки та контролю ефективності діяльності підприємства, визначити його позицію на ринку та тенденції зростання, встановити цільові орієнтири операційної і фінансової діяльності, використати їх для планування й прогнозування як на галузевому, так і державному рівні, посилити комунікації серед партнерів, інвесторів, клієнтів, а також демонструвати можливості та потенційні загрози розвитку [7].

Слід зауважити, що форма і показники звіту про управління чітко не регламентовані вітчизняним законодавством, що є звичайною практикою у світі, коли інтегровану звітність подають в довільній, а не стандартизованій, формі. Перелік показників та обсяг інформації, які рекомендуються розкривати, не є вичерпними, тому підприємство може надавати й інші відомості про свою діяльність, які вважає доцільними для розкриття.

Водночас виникає потреба в організації на підприємстві інтегрованої системи обліку та аналізу, якій притаманні специфічні способи та прийоми, зокрема, моделювання, елімінування та трансформація бухгалтерських записів.

Попри численні переваги інтегрованої звітності, вітчизняні суб'єкти господарювання стикаються

з проблемними моментами стосовно її практичного застосування. До найбільш виражених проблем можна віднести [2, 15]:

- відсутність єдиної концепції та регламентації даного процесу;
- потреба у збалансуванні професійних, адміністративних й нормативних вимог у процесі підготовки інтегрованої звітності;
- складність обліку інформаційних інтересів всіх груп стейкхолдерів в одному звіті;
- складність й неоднозначність у методиці обчислення основних показників діяльності;
- трудомісткість і витратність процесу переходу від традиційної звітності до інтегрованої;
- ризики забезпечення достовірності даних інтегрованої звітності, пов'язані з недосконалістю систем обліку в умовах сталого розвитку;
- відсутність єдиних вимог до підготовки інтегрованої звітності;
- складність отримання й систематизації даних різних форматів – на різних підприємствах та в межах одного підприємства;
- відсутність офіційного перекладу Міжнародного стандарту інтегрованої звітності;
- потреба у висококваліфікованих фахівцях зі спеціальними знаннями для складання інтегрованої звітності;
- неможливість порівняння інформації, наданої різними підприємствами.

Поряд з цим, у процесі формування стандартизованих показників інтегрованого звіту в умовах сьогодення вітчизняні суб'єкти господарювання відчуватимуть перешкоди, які пов'язані з обмеженим доступом до інформації в умовах воєнного стану, відсутністю в Україні активного ринку, динамічними змінами в системах трудових відносин та податкових зобов'язань, через що у підприємств виникають тимчасові ресурсні обмеження та потреба постійного моніторингу економічної та соціально-екологічної складової бізнесу.

Висновки

Інтегрована звітність стає інноваційним проявом трансформації корпоративної звітності, зумовленої відповідними глобалізаційними процесами, яка більш повно і якісно інформує зацікавлені сторони про діяльність підприємства, використання ним усіх видів ресурсів, відображає ризики й можливості, досягнутий рівень і здатність створювати свою вартість протягом

тривалого часу. Структуризація капіталу підприємства, орієнтація на розкриття тих аспектів діяльності, які впливають на стратегічну стійкість та довгострокову перспективу – визначальна характеристика інтегрованої звітності.

Сучасні умови економічного розвитку вимагають оновлення методичних підходів до формування інтегрованої інформації та її використання менеджментом підприємства. Потребують подальших досліджень питання ув'язки фінансових та нефінансових показників, визначення джерел отримання інформації та перевірки її на повноту й достовірність, порядку оприлюднення інтегрованої звітності.

Список використаних джерел

1. Безверхий К. В. Інтегрована звітність підприємства: економічна сутність поняття. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку і аудиту. 2016. №4 (51). С. 43–58.
2. Безверхий К. Критичний аналіз недоліків інтегрованої звітності підприємства. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2019. № 3. С. 126–139.
3. Безверхий К. В. Переваги інтегрованої звітності підприємства. Фінанси, облік і аудит. 2018. Вип. 2. С. 254–277.
4. Белова І., Семенишена Н. Інтегрована звітність інституційних одиниць: інтерпретаційне поле концепту. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. Вип. 2. С. 16–32.
5. Костюченко В. М., Богатир Н. В. Інтегрована звітність як інноваційна модель звітності корпоративних підприємств України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 8 С. 1126 – 1130.
6. Левицька С. О., Попчук Д. О. Інтегрована звітність: функціональне призначення та критерії її ефективності. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. 2022. Вип. 4. С. 66–79.
7. Малярчук І. І. Бухгалтерська звітність в системі управління підприємством. Формування ринкових відносин в Україні. 2020. №6 (229). С. 76 – 83.
8. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління: наказ Міністерства фінансів України № 982 від 07.12.2018 р.
9. Мулик Т. О., Вацілова Н. В. Інтегрована звітність підприємства: стан та перспективи розвитку. Ефективна економіка. 2019. № 11.
10. Свічкач Н. М., Кобець Є. М. Впровадження інтегрованої звітності як нової моделі управління бізнесом. Економіка і суспільство. 2021. Вип. 33.

11. Серпенінова Ю. Історичний генезис інтегрованої звітності. Вісник економіки. 2022. Вип. 1 С. 130 – 142.

12. Ткачук Г. О., Іванченкова Л. В., Скляр Л. Б. Інтегрований облік та звітність в управлінні корпоративного підприємства: теоретичні аспекти запровадження та контролю. Економіка харчової промисловості. 2021. Вип. 2. Том 13. С. 87 – 94.

13. Томчук В. В. Інтегрована звітність: новий етап у еволюції бухгалтерського обліку. Фінанси, облік, банки. 2017. №1 (22) С. 170–179.

14. Шевчук В. С. Інтегрована звітність: дефініції, принципи та концептуальні засади. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. 2018. Вип. 29. С. 211–220.

15. Яшишена В. В., Долюк А. В. Інтегрована звітність – важливий інструмент для оцінки вартості українських підприємств. Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: Мат. II Міжнар. наук.–практ. конф. (21 жовтня 2021 р., м. Київ). Київ: Національний авіаційний університет, 2021. Т. 2. С.287–290.

16. International Integrated Reporting Council ('IIRC') from <http://www.theiirc.org>.

17. The International Framework. Retrieved from <http://integratedreporting.org/wpcontent/uploads/2015/03/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>.

References

1. Bezverkhyy K. V. [2016]. Intehrovana zvitnist' pidpryyemstva: ekonomichna sutnist' ponyattya [Integrated enterprise reporting: the economic essence of the concept]. In Naukovyy visnyk Natsional'noyi akademiyi statystyky, obliku i audytu [Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Audit]: Vol.14 (51) [pp. 43–58]. [in Ukrainian].

2. Bezverkhyy K. [2019]. Krytychnyy analiz nedolikhiv intehrovanoyi zvitnosti pidpryyemstva [Critical analysis of the shortcomings of integrated enterprise reporting]. In Visnyk Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu [Bulletin of Ternopil National Economic University]: Vol.3 [pp. 126–139]. [in Ukrainian].

3. Bezverkhyy K. V. [2018]. Perevahy intehrovanoyi zvitnosti pidpryyemstva [Benefits of integrated enterprise reporting]. In Finansy, oblik i audyt [Finance, accounting and audit]: Vol.2 [pp. 254–277]. [in Ukrainian].

4. Belova I., Semenyshena N. [2020]. Intehrovana zvitnist' instytutysinykh odynyts': interpretatsiyne pole kontseptu [Integrated reporting of institutional units: the interpretive field of the concept]. In Instytut bukhhalters'koho

obliku, kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsiyi [Institute of Accounting, Control and Analysis in the Context of Globalization]: Vol.2 [pp. 16–32]. [in Ukrainian].

5. Kostyuchenko V. M., Bohatyr N. V. [2015]. Intehrovana zvitnist' yak innovatsiyina model' zvitnosti korporatyvnykh pidpryyemstv Ukrayiny [Integrated reporting as an innovative reporting model for corporate enterprises in Ukraine]. In Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky [Global and national economic problems]: Vol.8 [pp. 1126–1130]. [in Ukrainian].

6. Levyts'ka S. O., Popchuk D. O. [2022]. Intehrovana zvitnist': funktsional'ne pryznachennya ta kryteriyi yiyi efektyvnosti [Integrated reporting: functional purpose and criteria for its effectiveness]. In Visnyk Natsional'noho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannya [Bulletin of the National University of Water Management and Nature Management]: Vol.4 [pp. 66–79]. [in Ukrainian].

7. Malyarchuk I. I. [2020]. Bukhhalters'ka zvitnist' v systemi upravlinnya pidpryyemstvom [Financial statements in the enterprise management system]. In Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini [Formation of market relations in Ukraine]: Vol.6 (229) [pp. 76–83]. [in Ukrainian].

8. Metodychni rekomendatsiyi zi skladannya zvitnu pro upravlinnya: nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny № 982 vid 07.12.2018 r. [Guidelines for compiling a management report: Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 982 of 07.12.2018].

9. Mulyk T. O., Vashchilova N. V. [2019]. Intehrovana zvitnist' pidpryyemstva: stan ta perspektyvy rozvytku [Integrated enterprise reporting: state and prospects of development]. In Efektyvna ekonomika [Effective Economy]: Vol.11. [in Ukrainian].

10. Svichkar N. M., Kobets' Ye. M. [2021]. Vprovadzhennya intehrovanoyi zvitnosti yak novoyi modeli upravlinnya biznesom [Implement integrated reporting as a new business management model]. In Ekonomika i suspil'stvo [Economy and Society]: Vol.33. [in Ukrainian].

11. Serpeninova Yu. [2022]. Istorychnyy henezys intehrovanoyi zvitnosti [Historical genesis of integrated reporting]. In Visnyk ekonomiky [Herald of Economics]: Vol.1. [pp. 130–142]. [in Ukrainian].

12. Tkachuk H. O., Ivanchenkova L. V., Sklyar L. B. [2021]. Intehrovanyy oblik ta zvitnist' v upravlinni korporatyvnoho pidpryyemstva: teoretychni aspekty zaprovadzhennya ta kontrolyu [Integrated accounting and reporting in corporate enterprise management: theoretical aspects of implementation and control]. In Ekonomika kharchovoyi promyslovosti [Economics of food industry]: Vol.2 [pp. 87–94]. [in Ukrainian].

13. Tomchuk V. V. [2017]. Intehrovana zvitnist': novyy etap u evolyutsiyi bukhhalters'koho obliku [Integrated reporting: a new stage in the evolution of accounting]. In *Finansy, oblik, banky* [Finance, Accounting, Banks]: Vol. 1 (22) [pp. 170–179]. [in Ukrainian].

14. Shevchuk V. S. [2018]. Intehrovana zvitnist': definitsiyi, pryntsyipy ta kontseptual'ni zasady [Integrated reporting: definitions, principles and conceptual principles]. In *Podil's'kyi visnyk: sil's'ke hospodarstvo, tekhnika, ekonomika* [Podolsky Bulletin: agriculture, technology, economy]: Vol. 29 [pp. 211–220]. [in Ukrainian].

15. Yasyshena V. V., Dolyuk A. V. [2021]. Intehrovana zvitnist' – vazhlyvyi instrument dlya otsinky vartosti ukrayins'kykh pidpryyemstva [Integrated reporting is an important tool for assessing the value of Ukrainian enterprises]. In *Rozvytok ekonomiky ta biznes-administruvannya: naukovi techiyi ta rishennya* [Economic development and business administration: scientific trends and solutions]: Vol. 2 [pp. 287–290]. [in Ukrainian].

16. International Integrated Reporting Council ('IIRC') from <http://www.theiirc.org>.

17. The International Framework. Retrieved from <http://integratedreporting.org/wpcontent/uploads/2015/03/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>.

Дані про авторів

Малярчук Ірина Іванівна,

к. е. н., доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і оподаткування Української академії друкарства, м. Львів

e-mail: Lotoshka@ukr.net

Стеців Леся Петрівна,

к. е. н., доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і оподаткування Української академії друкарства, м. Львів

e-mail: l_stetsiv@ukr.net

Холявка Віталій Ярославович,

аспірат кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і оподаткування Української академії друкарства, м. Львів

Процайло Мирослав Михайлович,

аспірат кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і оподаткування Української академії друкарства, м. Львів

Data about the authors

Iryna Malyarchuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Financial and Economic Security, Accounting and Taxation, Ukrainian Academy of Printing

e-mail: Lotoshka@ukr.net

Lesia Stetsiv,

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Financial and Economic Security, Accounting and Taxation, Ukrainian Academy of Printing

e-mail: l_stetsiv@ukr.net

Vitalii Kholiyavka,

Postgraduate student at the Department of Financial and Economic Security, Accounting, and Taxation, Ukrainian Academy of Printing, Lviv

Myroslav Protsailo,

Postgraduate student at the Department of Financial and Economic Security, Accounting, and Taxation, Ukrainian Academy of Printing, Lviv

УДК [005:519.23]:330.16

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10528611>

ГЕЙКО Т. Ю.

Ризики та загрози для розвитку підприємництва в Україні в умовах воєнного стану

Предмет дослідження. У статті розглянуто вплив широкомасштабної війни на розвиток підприємництва, яке зазнає значних збитків, втрати чи пошкодження активів, що безпосередньо впливає на кризові процеси в економіці країни. Актуальність теми обумовлена потребою у здійсненні аналізу ризиків для бізнесу з метою прийняття рішень для формування механізмів державної підтримки підприємництва з боку держави в умовах воєнного стану, що є одним із глобальних пріоритетів для економічного відновлення під час війни і в повоєнний період, зважаючи на вагомий виклики для підприємницького сектору. Вони мають бути спрямовані на зниження ймовірних ризиків для ведення підприємницької діяльності, реалізації управлінських рішень у фінансовій, страховій, податковій та митній сферах.

Методи дослідження. Проблематика стимулювання підприємницького сектору в умовах довготривалої війни, максимальне використання можливостей для його стабільного функціонування набуває особливого значення. Повільне відновлення діяльності малих та середніх підприємств України, неповернення бізнесу з-за кордону можуть посилити макроекономічні дисбаланси, поглибити руй-